

Oponentský posudek disertační práce

Mgr. Barbora Herčíková, Královédvorská městská kancelář do roku 1620, Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta, Katedra pomocných věd historických a archivnictví 2023

Barbora Herčíková se ve své disertační práci zaměřila na královédvorskou městskou kancelář v předbělohorském období, které se kromě jejích vlastních předchozích studií doposud soustavné pozornosti nedostalo. V úvodu je nejprve velice stručně přiblíženo zaměření práce, její cíle a členění (s. 10–12), jež překvapivě ale ne zcela odpovídá obsahu i skutečné struktuře. Následuje rekapitulace předchozího bádání o městských kancelářích s cenným zhodnocením možností jejich výzkumu se zaměřením na předbělohorské období. Zarážející je ovšem opomenutí (nejen v úvodu, ale rovněž ve vlastní práci i seznamu literatury) edice královédvorské smolné knihy z let 1584–1754, již roku 1972 publikovala Věra Vaňková.¹

V první kapitole autorka rekapitulovala historický vývoj Dvora Králové nad Labem a zásadní události, jež město i život v něm ovlivnily do roku 1620. Shrnula rovněž vývoj městského práva, správy a obecních provozů (např. mlýnů, pivovaru, kovárny) se zaměřením na předbělohorskou dobu. Zde by bylo dle mého názoru potřeba sledované úřady lépe odlišit, protože do přehledu obecních úředníků byly zahrnuty i funkce z oblasti samosprávy nebo institucí, které se sice ve Dvoře Králové nalézaly, ale s městskou správou souvisely jen částečně (např. kostelníci, špitálníci).

Následující tři kapitoly se již zaměřily na úřední písemnosti vydávané a vedené v královédvorské kanceláři a na její fungování. Jako první časový mezník byl logicky zvolen rok 1417, od kdy jsou ve Dvoře Králové doloženy nejstarší městské knihy. Ze staršího období byly analyzovány zejména dva opisy listin z let 1359 a 1390 zaznamenané v erekčních knihách pražského arcibiskupství. U druhého záznamu je podle mne otázkou, zda výraz

¹ Věra VAŇKOVÁ (ed.), Smolná kniha města Dvora Králové nad Labem, Krkonoše-Podkrkonoší 6, 1972, s. 138–161.

„*Bernerii*“ není příjmení obou uvedených královédvorských měšťanů, nikoliv označení funkce berníků v městské správě.

V následujících dvou kapitolách se autorka zaměřila na diplomatický rozbor písemností z období pozdního středověku a v letech 1526–1620. Velice pečlivě analyzovala nejstarší známé městské knihy (tzv. pergamenovou a papírovou knihu), včetně rozboru obsahu i proměn ve vedení rukopisů a jejich funkcích. Cenná jsou autorčina zjištění o deperditech a detailní pojednání o kancelářských úřednicích, kdy prokázala rovněž schopnost podat paleografickou analýzu jednotlivých písařských rukou. V rámci druhé podkapitoly by ale bylo vhodné doplnit list purkmistra a rady Dvora Králové nad Labem určený mistrům úřadu duchovního arcibiskupství pražského z roku 1488 (Národní knihovna České republiky, sign. XXIV.B.40).

Zásadní přínos práce podle mého názoru spočívá v další kapitole, v níž autorka velice podrobně popsala fungování a složení městské kanceláře v Dvoře Králové i její úřední písemnosti. Zajímavý exkurz představuje pojednání o materiálním zázemí kanceláře, kdy byl zjišťován rovněž původ používaného papíru. Jádrem práce je podrobný popis členění a významu celkem 15 dochovaných městských knih, z nichž nejpočetnější skupinu tvoří knihy trhové. Na základě dobových zmínek v různých pramenech pak Barbora Herčíková prokázala, že jejich původní počet byl mnohem vyšší.

V případě pojednání o jednotlivinách vycházejících v období let 1526–1620 z kanceláře Dvora Králové měly být podle mého názoru důkladněji popsány jejich vnější i vnitřní znaky. Např. pokud na s. 154 při analýze městských pečetí autorka konstatuje dochování sedmi listin Dvora Králové z roku 1547, bylo by vhodné jejich alespoň stručný rozbor do práce rovněž zahrnout. Pokud jde o listy poselací, domnívám se, že heuristika v některém z fondů uchovávajících písemnosti zeměpanských institucí, sousedních vrchností nebo blízkých měst či osob, s nimiž byl Dvůr Králové nad Labem především v období raného novověku v kontaktu, by bezpochyby dochovanou pramennou základnu rozšířila, což by současně se vši pravděpodobností přispělo i k nálezům dalších typů pečetí města ze sledovaného období.

V rámci analýzy kanceláře a jejího fungování pak autorka neopomenula důkladně zpracovat i písemnosti, které vznikly ve vztahu ke správě vesnic Dvora Králové. Samostatnou pozornost věnovala poté zmíněným pečetem, kdy by bylo jistě logičtější tuto podkapitulu zařadit za pojednání o jednotlivinách, případně ho s ním rovnou spojit. Následuje podkapitola

o písemnostech vzniklých z činnosti jednotlivých funkcí městské správy, resp. i samosprávy (registra kostelnická). Neproporčně pak působí vůči ostatním pátá kapitola, kdy se autorka dotkla působení královského rychtáře (s. 168–170). Opět je otázkou, zda by rozšíření nepřinesl další výzkum souvisejících fondů, zejména v Národním archivu (zejm. SM, inv. č. 1673, č. k. 1206).

Výsledky svého výzkumu o diplomatice města Dvora Králové i jeho úředních shrnula Barbora Herčíková ve stručném závěru (s. 171–174). Po seznamu pramenů a literatury, ilustrací a tabulek autorka zpracovala i jmenný a místní rejstřík, pečlivé tabulkové přílohy a především edici (s. 223–246) četných zajímavých úředních písemností, která představuje cenný doplněk k předchozímu podanému výzkumu dějin správy a diplomatiky Dvora Králové nad Labem.

Závěrem lze konstatovat, že Barbora Herčíková ve své disertační práci v zásadě splnila cíl vytčený v úvodu. Autorka prokázala schopnost samostatné odborné práce v oblasti PVH i dějin správy. Disertační práce má současně velice dobrou stylistickou úroveň. Představuje cenný přínos k výzkumu fungování městských kanceláří a městské diplomatiky v období pozdního středověku a raného novověku.

Přes výše uvedené připomínky k disertační práci ji **doporučuji** k obhajobě.

V Praze dne 27. 1. 2024

Doc. PhDr. Mlada Holá, PhD.

Karlova univerzita, Filozofická fakulta

Katedra PVH a archivního studia